

บทบาทของสถาบันวิทยบริการใน การบริหารจัดการฐานข้อมูลในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วงศ์สว่าง เชาว์ชุติ *

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการเรียนการสอน และการค้นคว้าวิจัย จึงได้จัดสรรงบประมาณในส่วนของมหาวิทยาลัยให้สถาบันวิทยบริการพิจารณาจัดหาฐานข้อมูลต่างๆ ให้บริการแก่ประชาคมจุฬาฯอย่างกว้างขวาง เนื่องจากสถาบันวิทยบริการเป็นศูนย์กลางของการให้บริการสารสนเทศของมหาวิทยาลัย และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประสานงานระหว่างห้องสมุดคณะและสถาบันของมหาวิทยาลัย ในขณะที่เดียวกัน ห้องสมุดคณะและสถาบันต่างๆ ก็ได้รับงบประมาณจัดสรรจากต้นสังกัดของตน เพื่อการจัดหาทรัพยากรต่างๆ ไว้ให้บริการแก่ประชาคมของตนเช่นกัน สถานการณ์เช่นนี้ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักว่า ควรมีการประสานงานและความร่วมมืออย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันการจัดหาทรัพยากรซ้ำซ้อน และเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันได้อย่างคุ้มค่าที่สุด ภารกิจดังกล่าวจึงย่อมตกอยู่ที่สถาบันวิทยบริการ ตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้เคยรับมอบหมายมาตั้งแต่เริ่มมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานระหว่างห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การคัดเลือก

1. ผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการ ได้ประชุมปรึกษาหารือในที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานระหว่างห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิจารณารายชื่อฐานข้อมูลต่างๆ ที่จะบอกรับและให้บริการในนามของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังได้ส่งแบบสอบถามไปยังกรรมการทุกท่านเพื่อแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับฐานข้อมูลที่ให้บริการ

คณะกรรมการประสานงานฯ ดังกล่าวแต่งตั้งโดยมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย หัวหน้าห้องสมุดคณะ/สถาบันในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวม 33 แห่ง ทำหน้าที่ประสานงานด้านงานดำเนินงานห้องสมุดทั้งในแง่เทคนิคและในแง่บริการ มีผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการเป็นประธาน

2. ฝ่ายบริการช่วยค้นคว้าวิจัยและบริการพิเศษ สถาบันวิทยบริการได้ส่งแบบสำรวจถึงภาควิชาต่างๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขอข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ฐานข้อมูลและขอคำแนะนำชื่อฐานข้อมูลที่ต้องการ

* หัวหน้าฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. สถาบันวิทยบริการได้รับคำแนะนำให้บอกรับฐานข้อมูลชื่อใหม่ๆ โดยตรงจากคณะ/ภาควิชา/คณาจารย์
4. สถาบันวิทยบริการได้เข้าร่วมบอกรับฐานข้อมูลในลักษณะ Consortium กับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในประเทศไทย เพื่อสิทธิประโยชน์พิเศษต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิประโยชน์ด้านราคา
5. สถาบันวิทยบริการได้ช่วยแบ่งเบาภาระค่าบอกรับฐานข้อมูลให้คณะบางแห่ง เนื่องจากคณะมีงบประมาณไม่เพียงพอ

ความร่วมมือในการบอกรับฐานข้อมูลกับคณะ/สถาบัน

1. World Shipping Encyclopedia เป็นฐานข้อมูลที่สถาบันวิทยบริการบอกรับให้ตามความต้องการของสถาบันพาณิชยนาวิ เป็นการบอกรับประเภท Site license ใช้ได้ทั่วมหาวิทยาลัย
2. Columbia International Affairs Online (CIAO) เป็นฐานข้อมูลที่สถาบันวิทยบริการบอกรับให้ตามความต้องการของคณะรัฐศาสตร์เป็นการบอกรับประเภท Site license ใช้ได้ทั่วมหาวิทยาลัย
3. LEXIS-NEXIS เป็นฐานข้อมูลด้านกฎหมาย ธุรกิจและการบริหาร สถาบันวิทยบริการได้รับเงินสนับสนุนเพิ่มเติมจากคณะนิติศาสตร์ และสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์เป็นการบอกรับออนไลน์ใช้ได้ทั่วมหาวิทยาลัย
4. EIU (The Economist Intelligence Unit) เป็นฐานข้อมูลด้านบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ บอกรับร่วมกันระหว่างสถาบันวิทยบริการและคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
5. CAB Abstracts เป็นฐานข้อมูลด้านการเกษตรศาสตร์และสัตวแพทย์ ซึ่งห้องสมุดคณะสัตวแพทย์บอกรับในลักษณะ Stand alone ให้บริการภายในคณะเท่านั้น แต่เนื่องจากฐานข้อมูลนี้มีประโยชน์กับคณะอื่นๆ และมีผู้ต้องการใช้มาก สถาบันวิทยบริการจึงได้ติดต่อขอรับสิทธิพิเศษจากการที่คณะสัตวแพทย์บอกรับอยู่แล้ว โดยสถาบันฯจ่ายค่าบอกรับในราคาพิเศษเพิ่มเป็นชนิด Online ซึ่งจะทำได้ทั่วมหาวิทยาลัย
6. Reuters เป็นฐานข้อมูลที่คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีบอกรับให้บริการภายในคณะอยู่แล้ว สถาบันวิทยบริการได้ติดต่อขอใช้สิทธิดังกล่าวติดตั้ง work station เพิ่มให้บริการแก่ผู้ใช้ทั่วไป ณ สถาบันวิทยบริการ โดยจ่ายค่าติดตั้งครั้งแรกและเสียค่าบริการรักษารายปีในอัตราประมาณปีละ 15,000 บาท
7. NETg คือฐานข้อมูลรายวิชาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง สถาบันวิทยบริการบอกรับ 60 รายวิชาและคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีบอกรับ 20 รายวิชา ให้บริการผ่าน server ของสถาบันวิทยบริการ

8. Linguistics Abstracts Online เป็นฐานข้อมูลที่บอกรับโดยภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ และยินดีให้ใช้ได้ร่วมกันในลักษณะ Site license สถาบันวิทยบริการได้รับหน้าที่ดูแลฐานและจัดการในการให้บริการ รวมทั้งแก้ไขปัญหาการเข้าใช้

9. EDRS. E-Subscribe เป็นฐานข้อมูลด้านการศึกษาบอกรับโดยห้องสมุดคณะครุศาสตร์ และยินดีให้ใช้ได้ร่วมกันโดยการออนไลน์ผ่านเครือข่ายของจุฬาฯ สถาบันวิทยบริการได้รับหน้าที่ดูแลฐานและจัดการในการให้บริการรวมทั้งแก้ไขปัญหาการเข้าใช้

10. Electronic Intelligence Weekly เป็นฐานข้อมูลข่าวสารทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคม บอกรับโดยห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ และยินดีให้ใช้ได้ร่วมกันผ่าน CU Reference Databases

การเข้าร่วมโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย (Thai Library Integrated System-ThaiLIS)

โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยเป็นโครงการของทบวงมหาวิทยาลัยที่มีเป้าหมายสำคัญประการหนึ่ง การจัดสรรให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ มีฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการค้นคว้าวิจัยที่ใช้ร่วมกันเป็นพื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันโดยให้ระบบเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัยผ่านระบบ UniNet (Inter University Network) ในการดำเนินงานของโครงการนี้สถาบันวิทยบริการในฐานะสมาชิกโครงการและอนุกรรมการ ได้มีบทบาทเด่นชัดในการร่วมกำหนดนโยบายและเสนอแนะรายชื่อฐานข้อมูลที่สมาชิกจะใช้ร่วมกันได้จำนวน 5 ฐาน ซึ่งเป็นฐานที่สถาบันฯ บอกรับอยู่แล้วด้วยงบประมาณเงินกองทุนและเป็นฐานที่ได้รับความนิยมมาก ในที่สุดทบวงมหาวิทยาลัยก็ได้ให้ความเห็นชอบ และดำเนินการจัดสรรฐานข้อมูลให้สมาชิกทุกมหาวิทยาลัยได้แก่ ABI/INFORM, DAO, ERIC, MEDLINE (รวม AIDSLINE, TOXLINE, SERFILE และ IEEE Xplore (TM)

ข้อสรุปโดยรวม

สถาบันวิทยบริการมีนโยบายชัดเจนที่จะพัฒนาไปสู่ห้องสมุดดิจิทัล เพื่อจะได้สนองตอบความต้องการในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยของประชาคมจุฬาฯ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และสมบูรณ์ ตลอด 24 ชั่วโมง โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ประชาคมจุฬาฯ จะมีศักยภาพในการค้นคว้าวิจัยทัดเทียมนักวิชาการในประเทศตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นด้านแหล่งข้อมูลความรู้ที่ครบถ้วนทันสมัย หรือความสะดวกรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูลเหล่านั้น

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญต่อการวิจัยในปัจจุบัน ซึ่งสถาบันวิทยบริการก็ได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาและคัดเลือกฐาน

ข้อมูลด้านต่างๆ มาให้บริการแก่ประชาคมจุฬาฯ อย่างทั่วถึงโดยพยายามจัดให้เป็นการบอกรับ
ในนามจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (site license) และใช้ได้ผ่าน network ของมหาวิทยาลัย
(IP range control) และในการบริหารจัดการฐานข้อมูลเหล่านั้น สถาบันวิทยบริการได้ใช้ความ
พยายามอย่างสูงที่จะประสานงานและขอความร่วมมือกับคณะ/สถาบัน รวมทั้งหน่วยงานภาย
นอกอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดหาและการใช้ประโยชน์ร่วมกัน นับเป็นแนวทางการดำเนินงาน
ที่เหมาะสมและประสบความสำเร็จดียิ่ง กล่าวคือทำให้ประหยัดงบประมาณส่วนกลางได้ในระดับ
หนึ่ง มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย